

σπείρα τῶν Ἀθηναϊκῶν Προπυλαίων, ὡς πρὸς τὴν καθόλου δὲ διάταξιν δμοιάζει ἢ περὶ ἧς ὁ λόγος Στοᾶ τῇ κατὰ τὴν βορειοανατολικὴν πλευρὰν τοῦ περιβόλου τοῦ Ἱεροῦ Στοᾶ, ἐφ' ἧς ἔχουσι κτισθῆ αἱ θέρμαι. Πλατεῖα καὶ Στοὰ ἀπετέλουν, ὡς φαίνεται, *παλαιίστραν* συνδεομένην μετὰ τοῦ Σταδίου καὶ χρησιμεύουσαν, ὅπως ἐν αὐτῇ τελοῦνται οἱ λοιποὶ (πλὴν τοῦ δρόμου) ἀγῶνες.

Ἐγένετο δὲ καὶ σκαφή πρὸς ἐξερεύνησιν τῆς κληθείσης Στοᾶς ἢ κιγκλιδωτοῦ ἴσως δρόμου, ὅστις ἦγεν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους τοῦ μεταξὺ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τῆς Στοᾶς Κότυος εἰς τὰς θέρμας. Ἐκ τῆς γενομένης σκαφῆς ἐξήχθη ὅτι διὰ τεσσάρων ἢ πέντε βαθμίδων (δύο σφύζονται) ἀνήρχετο τις εἰς τεχνητὸν ὀριζόντιον δάπεδον, βαίνων δὲ ἐπὶ μακρὸν ἔστρεφε πρὸς βορρᾶν καὶ διὰ κλίμακος ἐκ τεσσάρων ἢ πέντε ὠσαύτως βαθμίδων ἀνήρχετο εἰς ἄλλο τεχνητὸν ὀριζόντιον ἔδαφος, δι' οὗ ἔβαινε κατ' εὐθείαν ἐπὶ τοῦ δαπέδου τῆς Κρήνης, ἀφ' οὗ κατήρχετο διὰ σφυζομένων τεσσάρων βαθμίδων εἰς κατώτερον τεχνητὸν ὀριζόντιον δάπεδον, ἐφ' οὗ προχωρῶν κατὰ μῆκος τῆς προσόψεως τῶν θερμῶν εἰσῆρχετο εἰς αὐτάς.

Ἐθρήματα ἔσχομεν ἐφέτος καὶ ἄλλην στήλην (τεμάχιον) θεαροδόκων. Ἐν αὐτῇ ἀναγράφονται θεαροδόκοι τοῦ Ἱεροῦ ἐν Μεγάροις, ἐν Ἀθήναις, ἐν Θήβαις, ἐν Θεσσαῖς κλπ. Ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν σὺν τῇ ἄλλῃ τῇ πέρυσιν εὐρεθείσῃ ἐπὶ τῆς Κρήνης, τῇ ὑπὸ γραφικὴν καὶ ἱστορικὴν ἔποψιν σημαντικωτάτῃ, συμπεριλαμβάνω ἐν τῷ παρασκευαζομένῳ διὰ τὴν Ἐφημερίδα ἄρθρῳ περὶ τῶν τριῶν θερμῶν.

Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ

10. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΟΛΩΤΟΥ ΤΑΦΟΥ ΟΣΜΑΝΑΓΑ ΠΥΛΟΥ

Πρὸς νότιον τοῦ χωρίου Ὀσμάναγα τῆς Πύλου, 10' περίπου μακρὰν τούτου καὶ περὶ τὴν 1½ ὥραν μακρὰν τῆς ἀρχαίας ἀκροπόλεως, παρὰ τὴν ῥίζαν τοῦ λοφίσκου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ χωρίον, ἐπὶ τοῦ ὄριου τῶν σταφιδαμπέλων τοῦ Νικ. Ἀδαμοπούλου καὶ Χαρ. Χριστοφιλοπούλου ἀνεκαλύφθη τυχαίως ὑπόγειος θολωτὸς μυκηναϊκὸς τάφος. Ἡ θέσις ἐσημειοῦτο δι' ἐλαφρᾶς ἐξάρσεως τοῦ ἐδάφους, ἠτις ἦτο ὑπόλειμμα τοῦ τεχνητοῦ τύμβου, ὅστις καὶ ἐπὶ τῶν ὑπογείων θολωτῶν τάφων ἐξεῖχε πάντοτε καλύπτων τὴν κορυφὴν αὐτῶν. Τὸν τάφον ἀνεκάλυψαν οἱ προμνημονευθέντες χωρικοὶ, οἵτινες καὶ ἐπεχείρησαν ματαίως νὰ ἀνασκάψωσιν αὐτόν, εἰσχωρήσαντες ὁμως εἰς ἱκανὸν βάθος ἐντὸς αὐτοῦ. Τῇ ὑποδείξει τούτων ἔγινε κατόπιν δαπάνη τῆς ἐταιρείας ἢ ἀνασκαφῆς του. Δυστυχῶς παρὰ τὰς ἀρχικὰς ἐλπίδας τῶν ἀνασκαφῶν Κ. Κουρουνιώτη καὶ ἐπιμελητοῦ Φ. Σταυροπούλου ὁ τάφος

ἦτο συλημένος καὶ ἐλάχιστα καὶ ἀσήμαντα ἦσαν τὰ ὑπολείμματα τῶν κτερισμάτων του. Εἶναι κτισμένος, ὅπως οἱ περισσότεροι τῶν θολωτῶν τάφων διὰ μικρῶν ὄλως ἀκατεργάτων πλακωδῶν λίθων· δρόμον δὲν εἶχε κτιστὸν τοῦλάχιστον, ὥστε νὰ διακρίνεται μέχρι σήμερον. Ἡ διάμετρος αὐτοῦ εἶνε περὶ τὰ 6 μ. περίπου δ' ὅμοιον ἦτο τὸ ὕψος. Ἡ εἴσοδος πρὸς ΒΑανατολικά ἔχει μῆκος 1.50 περίπου, πλάτος 1.95 καὶ ὕψος 2.75 καὶ καλύπτεται διὰ τριῶν ἀνωφλίων μεγάλων διαστάσεων, ἀκατεργάστων ὅμως καὶ τούτων· εὐρέθῃ δὲ ἡ εἴσοδος ἀποφραγμένη στερεώτατα καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ ἀνοιγμα διὰ συνωκοδομημένων μικρῶν λίθων.

Τὸ ἔδαφος τῶν ταφῶν εὐρεθὲν σχεδὸν ἀνέπαφον ἐσημειοῦτο διὰ λεπτοῦ στρώματος ἕξ ὑπολειμμάτων πυρᾶς καλύπτοντος ὅλην σχεδὸν τὴν ἐπιφάνειαν, παραδόξως δὲ εὐρίσκετο 1 περίπου μέτρον ὑψηλότερον τοῦ δαπέδου τοῦ τάφου. Δυστυχῶς τὰ κυριώτερα κτερίσματα ἔλειπον καὶ ἐκ τῶν σκελετῶν ἐλάχιστα μόνον σποραδικὰ τεμάχια ὀστέων ὑπελείποντο.

Ἐκ τῶν τεμαχίων ἀγγείων, ἅτινα εὐρέθησαν κόπως ἀφθονώτερα, κατορθώθη νὰ συγκολληθῶσιν ἐν τῷ Μουσείῳ δύο μεγάλοι ἀμφορεῖς ὀλίγον ἀσυνήθων σχημάτων μὲ γραμμικὰ διακοσμήσεις, μία πρόχους μεγάλης γνωστοῦ Παλαιομυκηναϊκοῦ σχήματος, καὶ μία κύλιξ, ἐπίσης ὀλίγου παραδόξου μορφῆς ὡς πρὸς τὴν λαβὴν τοῦλάχιστον. Ὁ πηλὸς καὶ ὁ τρόπος τῆς κατασκευῆς ἐνθυμίζουσιν τὰ μυκηναϊκὰ ἀγγεῖα τοῦ Θέρμου. Ὅτι ὁ τάφος περιεῖχε πρὸ τῆς συλήσεώς του καὶ πολυτιμότερα κτερίσματα δεικνύουσιν ὀλίγα μικρὰ τεμάχια ἀργυρῶν σκευῶν, καὶ τεμάχια μεγάλης γραπτῆς πυξίδος ἕξ αἰγυπιακῆς πορσελάνης.

Κ. ΚΟΥΡΟΥΝΙΩΤΗΣ

11. ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΝΙΡΟΥ ΧΑΝΙ ΚΡΗΤΗΣ

Ἡ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος εἰς Νίρου Χάνι γενομένη ἀνασκαφὴ σκοπὸν εἶχε κυρίως τὴν ἀποκάλυψιν μερικῶν παρὰ τὴν θάλασσαν οἰκοδομημάτων, ὧν λείψανα σποραδικῶς ἐφαίνοντο ἐν τῇ ἄμμῳ, μέρος δὲ τούτων εἶχεν ἀνασκάψει τῷ 1918 ὁ κ. Σ. Ξανθουδίδης (Ἰδ. Ἄρχ. Δελτ. 1918, παραρτ. σελ. 19). Ἡ τοποθεσία καλεῖται ἀκριβέστερον Ἁγιοὶ Θεόδωροι, ἀπέχει δὲ περὶ τὰ 500 μ. πρὸς Δ. τοῦ μέρους ἐνθα τὸ γνωστὸν Μινωϊκὸν Μέγαρον ἀνεσκάφη ὑπὸ τοῦ κ. Ξανθουδίδου.

Ἡ κυριώτερα δυσκολία τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης ἦτο ὅτι εἴχομεν νὰ ἀπομακρύνωμεν τὴν ἕξ ἄμμου ἐπίχωσησιν, ἥτις μετακινουμένη διαρκῶς ὑπὸ τῶν ἀνέμων κατέχωνε πολλὰκις διαρκούσης τῆς νυκτὸς ὅ,τι τὴν ἡμέραν εἴχομεν ἀνασκάψει. Διὰ τοῦτο ἤρχισεν ἡ ἀνασκαφὴ δι' ὅσον ἔνεστι πλειόνων ἐργα-